

Edward Sienkiewicz

"Kościół wobec wyzwań współczesnych", red. M. Jagodziński, J. Wojtkun, Radom 2015 : [recenzja]

Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie 22, 317-319

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wany przede wszystkim wówczas, gdy przedstawia się Go jedynie jako sympatycznego rabina, proroka mocnego słowem, uzdolnionego charyzmatyka czy wręcz jako pierwszego feministę, radykalnego rewolucjonistę społecznego bądź przyjaznego ludziom pracownika socjalnego” (s. 33). Z banalizacją mamy do czynienia również wówczas, gdy „chrześcijanie zachowują się, jak gdyby Kościół był rodzajem stowarzyszenia do obsługi potrzeb religijnych” (s. 11). Tytuł jest więc w pełni uzasadniony i przemyślany. Mamy do czynienia z banalizacją, gdy sens życia ludzkiego sprowadza się do mile przeżytej chwili (s. 43); gdy terażniejszości odbiera się na rzecz wieczności właściwą powagę (s. 53); gdy cuda pojmuje się mitycznie (s. 69-88); gdy przykazanie miłości przekształca się w rodzaj miłości uniwersalnej (s. 88-94), a bolesne podziały Kościoła interpretuje się jako emanację teologicznego pluralizmu Nowego Testamentu (s. 144); gdy zniesienie celibatu traktuje się jako remedium na wszystkie bolączki Kościoła (s. 202) i wreszcie, gdy nawrócenie traktuje się jako poprawę (s. 303), a wierze odbiera się zdolność krytycznej oceny Kościoła (s. 392).

W charakterystyczny dla siebie sposób G. Lohfink koncentruje czytelnika na kluczowych kwestiach poprzez stawianie prowokacyjnych pytań, nie uciekając w ogólnikowe, mogące rozczarować odpowiedzi. W czasie lektury zostaniemy postawieni wobec takich pytań jak: Czy Jezus naprawdę dokonał rozmnożenia chleba? Jak uzdrawiał Jezus? Czy da się odróżnić wiarę od magii? Czy religia jest odpowiedzialna za przemoc? Czy Jezus umarł za wszystkich? Czy w Nowym Testamencie zmieniło się cokolwiek w porównaniu z Torą? Czy Jezus odniósł sukces? Czy musiał umrzeć? Jak działa sakrament? Czy można od człowieka oczekiwać, by wierzył w coś, co zdarzyło się kiedyś, a dzisiaj najwyraźniej już się nie zdarza? Czytelnik zostaje więc postawiony wobec tych i wielu innych pytań, na które niemiecki egzegeta w oparciu o dane biblijne udziela niejednokrotnie zaskakujących odpowiedzi.

Wierni czytelnicy G. Lohfinka odnajdą dobrze znane wątki. Ci, którzy spotkają się z nim po raz pierwszy, mają szansę zapoznać się z najważniejszymi zagadnieniami jego teologii niejako w pigułce. Tematem przewodnim teologicznej i egzegetycznej twórczości G. Lohfinka, zwłaszcza od momentu związania się z Gminą Zintegrowaną, jest teologia królestwa Bożego, której nadał specyficzny rys⁷. Po Soborze Watykańskim II, jak podkreśla wielu egzegetów, nie można mówić o misji Jezusa i Kościoła bez odniesienia się do tej rzeczywistości⁸. Teologia królestwa Bożego pozwala niemieckiemu egzegetce nie tylko wyrazić centralne przesłanie Jezusa, ale również wskazać na zasadę jedności Biblii i staje się kluczem hermeneutycznym badań egzegetycznych nad Nowym Testamentem. Nie da się więc zrozumieć twórczości G. Lohfinka, w tym prezentowanej książki, bez uświadomienia sobie, że temat królestwa Bożego nie tylko nie jest zabłąkanym hasłem lub przypadkowo dodanym ornamentem, ale stanowi osnowę wszystkich omawianych

⁷ G. Lohfink, *Die Korrelation von Reich Gottes und Volk Gottes bei Jesus*, TQ, 165(1985), nr 3, s. 173-183. Tenże, *Pytanie o prawidłową formę ludu Bożego*, s. 54-70, „W drodze” (2005), nr 5. Szersze omówienie teologii królestwa Bożego w ujęciu G. Lohfinka można odnaleźć w opracowaniach: M. Rychert, *Spoleczno-historyczny wymiar królestwa Bożego w teologii Gerharda Lohfinka*, „Seminare” (2007), t. 24, s. 177-190. Tenże, *Kościół jako społeczność alternatywna. Teologia królestwa Bożego według Gerharda Lohfinka*, Toruń 2009.

⁸ Kościół jako znak królestwa Bożego stał się centralnym tematem Soboru (por. KK 5). Zob także H.J. Pottmeyer, *La questione della vera Chiesa*, s. 252, w: *Corso di teologia fondamentale, T 3. Trattato sulla Chiesa*, red. W. Kern, H. J. Pottmeyer, M. Seckler edd., Brescia 1990.

w książce zagadnień, co stanowi swoistą meta-teologię. Niemiecki egzegeta należy do nielicznych biblistów i teologów, którzy mają jasno zarysowaną linię, wokół której konsekwentnie, nie bez korekt i rozwoju, budują nowe wątki. W ramach teologii królestwa Bożego staje się jasnym, że rolą Kościoła nie jest dopasowywanie się do społeczności, w której żyje. Raczej ma jawić się jako społeczność alternatywna, to znaczy mocą Ewangelii odmienna od innych społeczności. Jest to jedna z najbardziej twórczych, a zarazem konsekwentnie uwypuklanych idei, która w książce *Przeciw banalizacji Jezusa i Jego Kościoła* nie mogła zostać zupełnie pominięta. „Jezus potrzebuje ludu, aby to, czym żył, dotarło do całego świata” (s. 134). Banalizacja Jezusa, wszelkie formy redukcjonizmu sprowadzające Go do wyjątkowego człowieka, reformatora czy proroka, a Kościół do instytucji charytatywnej, niweczy ten Boży plan. „Bóg może dotrzeć do całego świata tylko wówczas, gdy na świecie zaistnieje lud, w którym już teraz uwidoczni się Jego zbawienie” (s. 120). Ciężar odpowiedzialności za misję Jezusa w świecie spoczywa na Kościele, który poprzez radykalny i alternatywny sposób życia będzie w stanie urzeczywistnić Ewangelię Jezusa i zafascynować nią świat.

Edward Sienkiewicz

**RECENZJA WYDAWNICZA PRACY ZBIOROWEJ
PT. *KOŚCIÓŁ WOBEC WYZWAŃ WSPÓŁCZESNYCH*,
RADOMSKA BIBLIOTEKA TEOLOGICZNA,
RED. M. JAGODZIŃSKI, J. WOJTKUN, RADOM 2015**

Ukazujący się, siódmy już, tom wydawniczej serii Radomskiej Biblioteki Teologicznej pod tytułem *Kościół wobec wyzwań współczesnych* należy powitać z wielką radością i nie mniejszym uznaniem. Praca składająca się z trzech części zasługuje na to z wielu powodów. Po pierwsze w książce dedykowanej wybitnemu filozofowi ks. prof. dr. hab. Stanisławowi Kowalczykowi, związanemu z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, zamieścili swoje teksty znani i posiadający znaczący dorobek naukowy autorzy – przeważnie uczniowie dostojnego Jubilata. Poza tym na zauważenie i przeanalizowanie w środowiskach polskich teologów zasługuje tematyka pracy.

Dzięki niej możemy poznać dokładnie osobę i twórczość ks. profesora Stanisława Kowalczyka, niestrudzonego poszukiwacza prawdy na bardzo trudnym, współczesnym areopagu, często wykluczających się lub przynajmniej znajdujących się w ostrym sporze, filozoficznych koncepcji oraz wizji ludzkiej osoby. Przez całe dziesięciolecia ks. Kowalczyk odważnie wchodził w spór z tymi wszystkimi propozycjami na gruncie filozofii, które przez swój zawężony wyraźnie warsztat, a często także ideologiczne uwarunkowania, nie tylko redukowały złożoną i bogatą rzeczywistość człowieka, ale także postulowały dyskredytację samej filozofii, przede wszystkim chrześcijańskiej ontologii, aż po kontestację prawdy w nauce, na drodze wcześniejszego, epistemologicznego sceptycyzmu prowadzącego do relatywizmu poznawczego i etycznego. W tym kontekście niestrudzony „pielgrzym do prawdy”, charakteryzujący się w swoich pismach wielkim szacunkiem wobec możliwości poznawczych człowieka, a przede wszystkim do wielkich tradycji ludzkiej myśli leżących u podstaw europejskiej, zachodniej cywilizacji, ukazuje się jako „filozof umiaru”, tak bardzo potrzebnego w rozrywaniu dziś różnymi, wycinkowymi i spłaszczonymi, koncepcjami świcie. Nie bez wpływu na to rozdarcie i wręcz rozbicie obrazu świata oraz człowieka jest tworzenie wyspecjalizowanych, ale bardzo wąskich dziedzin współczesnej wiedzy, w ten sam sposób także uprawianej. Dostojnemu Jubilatowi ten pełny obraz człowieka – czego nie podważa osłaniająca go ciągle tajemnica i wciąż pozostające bez odpowiedzi liczne, odnoszące się do jego istoty, pytania – przyświecał zarówno w niestrudżonym poszukiwaniu zrozumienia swojej wiary, jak i w jej chrześcijańskim świadectwie. Dzięki temu ks. prof. Stanisław Kowalczyk pozostaje wielkim autorytetem duchownych i świeckich chrześcijan przekonujących się o cią-